

Aan staatssecretaris van VWS,
mevrouw drs. M.W.W.E. Veldhuizen van Zanten-Hyllner
Ministerie van VWS
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

Betreft: reactie op concept wetstekst Jeugd

Datum: 17 oktober 2012

Geachte staatssecretaris,

Graag biedt Fractie Jeugd van Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland (V&VN) u hierbij de reactie aan op de concept teksten van de Jeugdwet. In dit concept zijn (jeugd)verpleegkundigen niet opgenomen. Wij zijn van mening dat de jeugdverpleegkundige bij name genoemd dient te worden in de wet.

We verzoeken u dan ook in de Jeugdwet:

- o het maatwerk van de jeugdgezondheidszorg niet te isoleren;
- o de jeugdverpleegkundige een plaats in de nieuwe wet te geven: ook in de beweging naar normaliseren en eigen kracht te versterken;
- o in de definities jeugdverpleegkunde op te nemen;
meer samenhang aan te brengen met Wet publieke gezondheid, zodat jeugdverpleegkundigen niet onder twee wetten moeten werken. Mocht dit niet mogelijk zijn, dan is ons voorstel om te regelen dat gemeenten een koppeling maken tussen de jeugdgezondheidszorg in de Wet publieke gezondheid en de jeugdgezondheidszorg in de Jeugdwet;
- o maatregelen op te nemen om de samenhang tussen uniform (Wpg) en maatwerk (jeugdwet) te garanderen;
- o maatregelen op te nemen om de uitvoering door één en dezelfde professional te borgen;
- o maatregelen op te nemen om de jeugd te empoweren tot participerende burgers;
- o garanties in te bouwen om gemeente gebruik te laten maken van preventie, lichte hulp en eigen kracht en zelfredzaamheid
- o de term jeugdgezondheidszorg te hanteren in het maatwerkdeel JGZ in plaats van jeugdhulp.

Toelichting op reactie

De rol van de jeugdverpleegkundige

Nederland heeft een uniek systeem van jeugdgezondheidszorg voor de gezondheid, veiligheid, ontwikkeling en opvoeding alle kinderen. Een positieve stimulerende gezonde opvoeding is een integraal onderdeel van de gezondheid en de gezonde ontwikkeling van kinderen. Jeugdgezondheidszorg richt zich daarom niet alleen op de kinderen, maar juist ook op de gezinnen waar de kinderen opgroeien, de wijken waar de kinderen leven en de scholen waar de kinderen naar toe gaan. Jeugdgezondheidszorg werkt nauw samen met welzijn, geboortezorg en met eerstelijnszorg en tweedelijnszorg voor kinderen. De jeugdverpleegkundige vormt samen met de jeugdarts en de assistente het JGZ-team (jeugdgezondheidszorg-team). De jeugdverpleegkundige is de generalist van het team, het laagdrempelige aanspreekpunt voor alles rondom gezondheid, opgroeien en opvoeden voor ouders, scholen en in de wijk. Jeugdverpleegkundigen leggen de verbinding tussen lichamelijk, psychisch en sociaal welzijn. Zoals wijkverpleegkundigen al meer dan 100 jaar als sociale buurtteams samenwerken met welzijn, maatschappelijk werk en huisartsen, zo werken jeugdverpleegkundigen ook samen..

Jeugdverpleegkundigen, bouwen vanuit de consultatiebureaus een vertrouwensband op met gezinnen en zijn een vertrouwd gezicht op de scholen en in de wijken en buurten. Zij bezoeken alle gezinnen met een pasgeboren baby thuis en brengen een extra huisbezoek bij gezinnen die vragen, zorgen of problemen hebben rondom veilig en gezond opvoeden en opgroeien, brengen ouders met elkaar in contact, schakelen vrijwilligers in, houden spreekuur in de wijk en op scholen en peuterspeelzalen en ondersteunen leerkrachten. Zo kunnen we gemakkelijk en laagdrempelig de eigen kracht van ouders en jongeren versterken, het netwerk van ouders activeren, voorlichting en advies geven en hulp en ondersteuning bieden. Hele generaties gezinnen zijn groot geworden met principes van Rust, Reinheid en Regelmaat, tegenwoordig vertaald naar Steunen, Stimuleren, Sturen en als ouders goed voor jezelf zorgen. Zo bieden we steun aan startende ouders die vragen hebben of onzeker zijn en ontstaat er structuur en gezonde gewoontes in de gezinnen. Met lichte hulp, dicht bij huis en kortdurend, bieden we hulp bij eenvoudige problemen om te voorkomen dat negatieve gewoonten inslijpen en problemen hardnekkig worden of escaleren. We gaan naar zorgmijders toe, werken outreaching en zorgen daarmee voor een groot bereik van alle gezinnen in de gemeente. Dit deel van de jeugdgezondheidszorg is het werk van de jeugdverpleegkundige. Naast ouders staan, vraaggericht en systeemgericht werken en tegelijkertijd bijdragen aan de collectieve preventie en collectieve opvoedingsondersteuning, is een belangrijk onderdeel van het werk van een jeugdverpleegkundige. De jeugdverpleegkundige is in alle culturen en alle sectoren een vertrouwd en bekend fenomeen.

Jeugdverpleegkundigen gedefinieerd in de concept jeugdwet

Fractie Jeugd van V&VN is van mening dat het jeugdverpleegkundig werk benoemd dient te worden bij de definities.. Daarnaast willen wij jeugdgezondheidszorg genoemd zien. Na de wetwijziging kan jeugdhulp ook uitgevoerd worden door de jeugdgezondheidszorg. Het risico is denkbaar, dat dit door gemeentelijk beleid echter overal verschillend georganiseerd wordt en uitgevoerd gaat worden door derden. Dit is in contradictie met de overheidsvisie van één gezin één plan, waarbij het doorlopend aspect van preventie naar signalering en verwijzing vloeiend in elkaar overlopen. Het is ook in tegenspraak met de beweging dat de verpleegkundige terug in de wijk moet.

De term jeugdhulp problematiseert normale opgroei- en opvoedvragen. Jeugdverpleegkundigen steken juist in op normalisering van lichte opvoedvragen/zorgen en door middel van een laagdrempelige wijze. Zij geven zelf direct antwoord, gaan op huisbezoek en halen er niemand anders bij als dat niet nodig is. Vanuit het uniforme deel (het basisaanbod preventie) kunnen jeugdverpleegkundigen vloeiend overgaan op lichte opvoed- en opgroei-ondersteuning.

Jeugdverpleegkundigen niet in twee wetten

Fractie Jeugd van V&VN vindt het zeer zorgelijk als de jeugdgezondheidszorg wordt opgesplitst met het uniforme deel van de jeugdgezondheidszorg in de Wet publieke gezondheid en het maatwerkdeel in de nieuwe Jeugdwet. Door invoering van deze Jeugdwet komen de jeugdverpleegkundigen onder de werking van verschillende wetten te werken. Het is ongewenst om juist hier, in een wet die meer samenhang in de jeugdsector aan moet brengen, een knip te maken in de jeugdgezondheidszorg. Waar er de laatste jaren hard gewerkt is aan het opheffen van de knip bij de leeftijd van 4 jaar, is een nieuwe knip ongewenst. Het ondersteunen van de zelfzorg, versterken van de zelfredzaamheid, het in balans brengen van systemen (kinderen, ouders, gezinnen, netwerken, buurten), die uit evenwicht zijn door geboorte van een kind, opgroeien van een kind, onverwachte gebeurtenissen bij de transities in opgroeien is integraal onderdeel van de jeugdgezondheidszorg. Dit kan niet los daarvan gezet worden.

We vinden het opsplitsen des te zorgelijker, omdat er geen maatregel in de wet genoemd wordt om de samenhang tussen uniform (Wpg) en maatwerk (jeugdwet) te garanderen, noch om de uitvoering door één en dezelfde professional te borgen. Het maatwerk is effectief juist omdat het uitgevoerd wordt door een vertrouwde laagdrempelige jeugdverpleegkundige van het consultatiebureau, uit de wijken en van de scholen.

Meer gezonde en gelukkige kinderen

De ideologie van de wet is dat meer kinderen blij en vrolijk en zonder problemen, binnen hun mogelijkheden, opgroeien tot participerende burgers. In het wetsvoorstel ontbreken echter concrete maatregelen voor de beweging naar meer empowerment. Evenmin blijkt uit het wetsvoorstel hoe de grote druk op de gespecialiseerde zorg gaat verminderen. Het ontbreekt aan garanties om gemeenten meer eenduidig gebruik te laten maken van preventie, lichte hulp en eigen kracht en zelfredzaamheid.

Tenslotte: maak gebruik van nieuwe ontwikkelingen

De afgelopen jaren is het beroep van de jeugdverpleegkundige enorm geprofessionaliseerd. De jeugdverpleegkundige functie is in de jaren 80 van de vorige eeuw afgesplitst van het allround wijkverpleegkundige beroep om beide takken de kans te geven zich verder te ontwikkelen. Ook van de sociale verpleegkunde is het onderdeel jeugdverpleegkunde afgesplitst en samengevoegd met de jeugdwijkverpleegkundige. In V&VN-verband zijn beide verpleegkundige beroepsgroepen samengegaan tot het beroep van jeugdverpleegkundige.

Net als de wijkverpleegkundige heeft de jeugdverpleegkundige vrije regelruimte nodig, waardoor ze onafhankelijk kan optreden. Uit het BMC-rapport 'De Zichtbare schakel, de wijkverpleegkundig een hele zorg minder' blijkt dat juist dat element van de wijkverpleegkundige een enorme besparing oplevert. Aangezien de jeugdverpleegkundig en de wijkverpleegkunde op dezelfde manier werken levert een vergelijkbaar onderzoek naar de besparing door de jeugdverpleegkundige waarschijnlijk eenzelfde resultaat op.

In het kader van taakherschikking zijn bij diverse JGZ-organisaties verpleegkundig specialisten preventieve zorg aan de JGZ-teams toegevoegd. Dit zijn jeugdverpleegkundigen met een masteropleiding die ook bevoegd zijn om volledig lichamelijk onderzoek uit te voeren en een verder traject uit te zetten.

Om het werk van de jeugdverpleegkundige te professionaliseren zijn er de afgelopen jaren een aantal succesvolle en effectief gebleken huisbezoekprogramma's, die het empowerment van ouders vergroten uit het buitenland in de Nederlandse jeugdgezondheidszorg ingevoerd. Het betreft Triple P, VoorZorg, Stevig Ouderschap en Samen Starten. Ook doen jeugdverpleegkundigen korte interventieprogramma met behulp van video interactie begeleiding. Ze geven opvoedcursussen, houden spreekuur op kinderopvang en op scholen, werken methodisch, zijn coördinator van peergroups, zoals Moeders Informeren Moeders en voeren bijvoorbeeld pestprogramma's uit opscholen. Deze programma's zijn succesvol omdat ze uitgevoerd worden door de jeugdverpleegkundige die de ouders al kennen van de huisbezoeken en van het consultatiebureau, vanuit die bekendheid zij kunnen zij ouders gemakkelijker motiveren tot hulp. Ook op de scholen wil de jeugdverpleegkundige graag goedbehoorprogramma's invoeren zoals Shure Start.

Wanneer er meerdere hulpverleners betrokken zijn bij de zorg voor een kind wordt al op veel plaatsten de zorgcoördinatie uitgevoerd door de jeugdverpleegkundige.

Verder bestaat er goede samenwerking tussen de jeugdverpleegkundigen van 0-4 en 4-19 jaar. Door jeugdgezondheidszorg 0-19 kunnen kinderen lang gevolgd worden in hun ontwikkeling door een team dat de kinderen kent, het gezin (en de andere kinderen!), de wijk en de school kent. Na een verwijzing of zorgtraject kan het JGZ-team zo nodig nazorg bieden.

Wij zijn graag bereid om verdere toelichting te geven. Contact kan worden opgenomen met ondergetekende, via i.parlevliet@upcmail.nl of 06-28058907.

Met vriendelijk groet,

Inge Parlevliet, voorzitter Fractie Jeugd van V&VN

Verpleegkundigen & Verzorgenden Nederland
Churchillaan 11
3527 GV Utrecht
Postbus 8212
3503 RE Utrecht